

«ΧΡΟΝΙΚΟ 1966 - 1971»: Τò νέο έργο τής Τατιάνας Γκρίτση Μιλλιές

Έχω στα χέρια μου ένα πολυγραφημένο κείμενο, 33 σελίδες όλο — όλο και στο εξώφυλλο, στον ίδιο χοντρό χάρτη πολυγράφου με άφραιά τὰ στοιχεία τής γραφομηχανής γραμμένο άπάνω:

Τατιάνας Γκρίτση Μιλλιές - Χρονικό - 1966 - 1971. Και στην άκρη με μελάνι Ν. 31.

Είναι τò τελευταίο έργο τής δημιουργού τού «Καί Ίδου Ίππος χλωρός», πούχε άποσπάσει τò 1963 τò βραβείο τής «Ομάδας τών Δώδεκα».

Υπό θιαστές συνθήκες — για τήν Έλλάδα και τήν συγγραφέα — τò «Χρονικό» θάχε διαφορετική τύχη, θά κυκλοφορούσε σε κομψή έκδοση κι' ίσως ή μορφή και τò περιεχόμενο του νάταν άλλιότιστα.

Η ίδια ή Τ. Μ. είπε κάπου πώς δεν είναι σε θέση νά προσδιορίσει τò λογοτεχνικό είδος τού «Χρονικού». Αυτό όμως δεν νομίζουμε νά έχει καμιά ιδιαίτερη σημασία. Υ. πάρχουν στιγμές πού ό καλλιτέχνης άρχίζει νά νοιώθει πώς μέσα του έχει στίβωσει τέτοια ποσότητα ένεργειας πού δεν υπάρχει άλλος τρόπος νά χυθεί παρά μόνο μέσα άπό μιά... έκρηξη.

Η Τ.Μ. δεν είναι φυσικά τὰ γεγονότα τής ιστορίας πού παρακολουθεί στο «Χρονικό» τής. Τò έργο τής είναι σε άλλα επίπεδα πού κινείται. Έδώ, στο πρώτο πλάνο δρίσκεται ό κόσμος τής συγγραφέας, τò ιδεολογικό τής και ήθικό πιστεύω ή ευαισθησία τής, ή μνήμη τής. Όλα εκείνα πού συντελέστηκαν μέσα στη νύχτα τής 21ης, τού Απριλίου είναι ένα εφιαλτικό όνειρο είναι ένας σκύλος πού χορεύει, τριγύρω στρατιώτες χωρίς πρόσωπα, σε μιά γωνιά ή κόρη στον γύφο και μιά θάρκα ν' άπομακρύνεται με τήν μητέρα κι' ένα άγόρι... (ποιόν παίρνει ή μητέρα που στον άλλο κόσμο μαζί τής:).

Αυτός ό εφιάλτης όλο κι' έπα-

νέρχεται στο «Χρονικό» σ' όλο και καινούργιους κύκλους όλο και πιο άσφυκτικός. Κι' ή Τ.Μ. νοιώθει όλο και πιο πολύ τήν θηλειά νά κλείνει τò δέυρονο, νά έξαντλείται γιατί ζέρει πώς και τὰ χέρια τής εί-

Του κ. Π. ΠΑΙΟΝΙΔΗ

ναι δεμένα ή ίδια βρίσκεται στο περιθώριο τού άγώνα, σ' ένα «ζεστό κρεβάτι» όπως λέει.

Άπ' εδώ, άπ' αυτή τήν συνείδηση τής λειψής, τής άναγκαστικά λόγω τού ξενιτεμού μη όλοκλη-

ρωμένης προσφοράς, ή καλύτερα τού μη όλοκληρωμένου συμμερισμού τής τραγωδίας τής άγαπημένης πατρίδας θυγαίνει τò ούρλιαχτό. "Ένα ούρλιαχτό πού φέρει μέσα του κάτι πολύ περισσότερο άπό τόν προσωπικό πόνο, άποκτά προεκτάσεις πανανθρώπινες γίνεται ούρλιαχτό τού κόσμου όλων τών στρατοπέδων συγκέντρωσης. «Τώρα πιά μπορούμε νά μιλή-

σουμε — λέει ή Τ. Μ. — γιατί ξεπεράσαμε τò φράγμα τής άγνης. Βρισκόμαστε στα σύνορα τού θανάτου. Συλλαβίζουμε καθημερινά τόν θάνατο».

Στò πρώτο μέρος ό λόγος κινείται φαινομενικά πιο ήρεμος — άν και διαισθανεται ό άναγνώστης πώς «δεν είναι ποιήματα» πού γράφει εδώ ή Τ.Μ. αλλά «καρφιά σε μνήματα» καρφώνει.

Έτσι όπως ξεδιπλώνεται γορτάσιμα μπροστά μας ή εικόνα τού Παρισιού (14 τού Ιούλη) και παρακολουθούμε τò τρελό παιγνίδι με τίς δυό σκιές πού φλερτάρουν και σμίγουν στον άντικρυσό τοίχο τού ξενοδοχείου έπιεμβαίνει άξασπρα με άργή ή συγγραφέας για νά πεί πώς ό έρωτας «είναι κάτι πολύ λυπητερό». Και νά ζωντανεύει μπροστά μας τόν έρωτα τού Άλέξη πού έφτα χρόνια πέρασε πλάι του και πού όλο προσπαθεί νά τόν θυμηθεί έστω και μιά φορά νά γελάει αλλά μόνο «όδύνης εκφράσεις άνακαλύπτει».

Και οι αντίθεσεις — αυτή ή εμπειρία τής ζωής τής έπαρχής μας — συνεχίζουν νά ξεδιπλώνονται.

«Βρέχει, θρέχει θρέχει, στο Παρίσι... εθιλογημένη γή, εύφορη ή Γαλλία... δεν έχει κατσάβραχα και νησιά πεινασμένα, δεν έχει μάλους γυμνούς και γυμνοπόδαρους ψαράδες...»

Κι' άξασπρα ή μνήμη μετασκινεί τò σκηνικό. Άλλάζει όλοτετα και ή διάθεση. Μαλακώνει ή ψυχή κι' άποζητά τίς φωτεινές πλευρές. Νά τò χωριό τού νησιού:

«Άπό κει πάνω όμως στραφταλίζει ή θάλασσα, κομμάτια χράματα άρμενίζουν, πάνω στ' άνοιγμένα πανιά τών ψαράδικων κι' άνακαλύπτει τίς πράσινες κηλίδες τών καϊκών πού ρουφάνε τήν ζέστη και τήν κάνουν μυραδιά μαζί με τò φασκόμηλο και τò φλισκούνι με τò άρμυρό άνεπαίσθητο άεράκι πού σου γιομίζει άμεριμνησία τὰ πνευμόνια κι' άνοίγει τò στόμα νά χορτάσεις μυραδιές άερα και χερά ν' άνταποδώσεις τή χαρά στην άγνωστη γυναίκα πού σου προσφέρει πλουσιοπάροχα τή φτώχεια τής και σε βεβαιώνει για τόν πλούτο τής Έλλάδος.»

Δεν μένει όμως για πολύ εδώ στις πράσινες κηλίδες ή μνήμη. Τραβώντας τò νήμα — κι' είναι όλα τόσο γειτονικά — καταρακουλά λίγο τò πέρα στα ύψόμενα τής όδου Μέρλιν με τίς ομίχλές...

Κομμικτισστές οι μνήμες, άναρίθμητες οι μνήμες μιάς πλούσιας γιομάτης ζωής, άνασύρονται άπό τὰ περασμένα, δένονται με τὰ τωρινά όράματα κι' έξακοντίζονται σαν καυτή λάβα πού σμίγει όσο πάει σε πυρακτωμένους χείμαρρους πού παρασέρονται τὰ πάντα στο πέρασμα τους.

Οι εικόνες στο δεύτερο μέρος έξοχως άπό τόν κόσμο τής άποκαλύψης.

«Ξεκοιλιάστηκε ή νύχτα, ή μνήμη και τὰ όνειρα. Τίποτα δεν μπορούσε νάναγωνάρσει ή μέρα άπό τὰ όντα πού τήν είχαν άποστραφέι».

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΕΙΣ

ου. Άκαλύψεις θρώπος. Τò μόκροτική μιά άκαι μιά έόσταση τέτοιος παρά ίου» κάπιστα ότι προο ος.

«Πυραμίδες σωμάτων λεηλατούν τò χώρο, κόπρανα, άναπνοές, σαπισμένα μέλη πνίγουν κάθε στιγμή μέσα στη δυσσομία τους τόν έλάχιστο άέρα τής μέρας πού είχαν μεταφέρει μέσ' τὰ πνευμόνια τους. Σε λίγο ή μνήμη δεν θά κρατά κανένα ίχνος φωτός.»

Στις τελευταίες σελίδες τò αίσθημα καταλογιάζει, μετά άπό τήν θύελλα ή γαλήνη. Έρχεται έξέ άλλο ή καινούργια γένηνα.

«Ένας μικρός φυλακισμένος έτοιμάζει τò σώμα του για τήν άλλαγή τής φρουράς. Βασικός κρητικός ή άπό σεμινάριο παπάδων τής Βραζιλίας κάτι τέτοιο πάντως δε έξακρυβώθηκε ή ακριβής του ταυτότητα, τò γεγονός ήταν πώς γυρορίζεται και με τόν ποιητή Χι. κρέτα.»

Τò «Χρονικό» δεν μπορεί νά τò δηγηθείς γιατί είναι άμετρητα τὰ περασμένα πού τò συνθέτουν, οι γραμμές πού τò τέμνουν άπ' όλες και προς όλες τίς κατευθύνσεις.

Για ένα πράγμα μπορεί νάνα βέβαιη ή Τ.Μ., πώς κατόρθωσε νά μας δώσει μιά πιστή εικόνα τού «Χρονικού» τού έαυτού τής τού εφιαλτή πούζης και ζει μαζί με τήν Έλλάδα τής, τής έπνιας συνείδησης τής πού δεν μπορεί νά θολωθεί σε άπάνωμα άκρογυμάλια.

Δεν είναι σχήμα λόγω έκενου τò «Χώρα μου χώρα, χώρα μου, ή μοίρα σου είναι δική μου μοίρα», πού μας λέει κάπου στο τέλος τού «Χρονικού» τής ή Τατιάνα Γκρίτση Μιλλιές.

αναζιάν ηρώνη: τιμαρία με τò άδραμα-αντανα-του τους και ύατα της α' εσιόκ' τήν άμ-

ΚΠ 2.36